

Godišnji IZVJEŠTAJ

Udruga Biom
2024. godina

2	uvod
4	Program za očuvanje ptica
8	Program za staništa i botaniku
10	Program za očuvanje sisavaca
11	Program Safe Flyways
14	Program Public Outreach
17	Kako smo komunicirali u 2024. godini?
18	Sudjelovanje Udruge Biom u mrežama i inicijativama
19	Financije i administracija
20	Popis zaposlenika i članova Upravnog odbora
21	Popis financijera, sufinancijera i donatora u 2024. godini
22	Kako se možeš uključiti?

Bavimo se zaštitom divljih ptica te drugih vrsta i staništa, borbom protiv krivolova i drugih opasnosti za živi svijet, okupljamo zaljubljenike u prirodu, organiziramo volontiranja te educiramo mlade i odrasle. Stručna smo, otvorena i inovativna organizacija, koja sa širokom mrežom članova, volontera i suradnika doprinosi očuvanju bioraznolikosti i utječe na promjene ponašanja javnosti i relevantnih dionika u Hrvatskoj. Kao BirdLife partner sudjelujemo u kreiranju politika za očuvanje prirode na međunarodnoj razini i zagovaramo unaprjeđenje nacionalnog pravnog okvira i institucionalnih kapaciteta. Ukratko, naša je misija očuvati bioraznolikost zbog dobrobiti prirode i društva.

Kroz svoje edukacijske i zagovaračke te aktivnosti očuvanja Biom doprinosi bioraznolikosti i utječe na promjene ponašanja javnosti i relevantnih dionika u Hrvatskoj. Kao hrvatski BirdLife partner, sudjeluje u kreiranju politika za zaštitu prirode na međunarodnoj razini.

Vidimo Hrvatsku kao zemlju bogate bioraznolikosti, uspješnih ekosustava, divljih vrsta i staništa u kojima ljudi cijene i uživaju u prirodi, koja se čuva kroz povećanu odgovornost prema okolišu i angažman šire javnosti, vlada, organizacija civilnog društva i poslovnog sektora.

Naš cilj je očuvanje prirode, vrsta i staništa s posebnim naglaskom na očuvanju divljih ptica, te zaštita okoliša i održivo korištenje prirodnih dobara.

Prirodni svijet oko nas nije neuništiv i naša je obveza sačuvati ga zbog prirode same i dobrobiti ljudi. Sve što u Biomu radimo, usmjereno je na očuvanje bioraznolikosti bogatstva biljnih i životinjskih vrsta i staništa u kojima žive

Što je OBILJEŽILO 2024. godinu

Iako aktivna tek jedno ljeto, "SUP patrola" postigla je izvanredne rezultate u misiji očuvanja bjeloglavih supova! Svakodnevnim patroliranjem u blizini kolonija supova na Kvarneru pomagali su djelatnicima Centra za posjetitelje i oporavilište za bjeloglave supove "Beli" na otoku Cresu pri spašavanju ptica bjeloglavih supova koji, još nevjehsti u letu i ponekad dodatno uznemireni bukom s plovila, često padaju u more i ako se na vrijeme ne spase, ugibaju od utapanja. Petero veličanstvenih volontera ove je godine osim spašavanja supova vrijedno radilo na edukaciji posjetitelja i turista o pravilnom ponašanju u blizini kolonija pa je tako ove godine zabilježen rekordan broj poziva Centru za pomoć bjeloglavim supovima, kao i najveći broj spašenih ptica od utapanja.

Program za očuvanje ptica

Posebno smo ponosni na novoformljenu skupinu mladih unutar Bioma, Primar! Primarovci su uspješno proveli svoj prvi projekt u partnerstvu s mladima iz Francuske, u sklopu kojeg su pratili slučajeve kolizije ptica sa staklenim površinama i održali nekoliko edukacija za učenike o ovoj važnoj temi. Osim toga, provedbom kreativne radionice educirali su studente o izazovima primjene zelenog prava u Hrvatskoj, te su

Nakon tri godine rada na obnovi lokava na Dinari, Biokovu, Sjevernom Velebitu i Učki, obnovljeno je gotovo 40 lokava i bunara. Obnova će se nastaviti kroz nove projekte koji počinju 2025. godine. Osim toga, naš završeni projekt Dinara back to LIFE omogućio je prepoznavanje problema i promjenu Zakona o šumama, uvrstivši krčenje kao nužnu mjeru za očuvanje otvorenih staništa.

Program za botaniku i staništa

nas podržali u organizaciji interaktivnih edukativnih igara za javnost o očuvanju bjeloglavih supova. Primar je također prijavio projekt u kojem će provoditi edukativne aktivnosti za mlade o važnosti vlažnih staništa, a putem društvenih mreža dijelio je korisne informacije i savjete za očuvanje prirode i ptica. S novim, zanimljivim i kreativnim idejama ulaze u novu godinu, a mi jedva čekamo vidjeti koje akcije pripremaju!

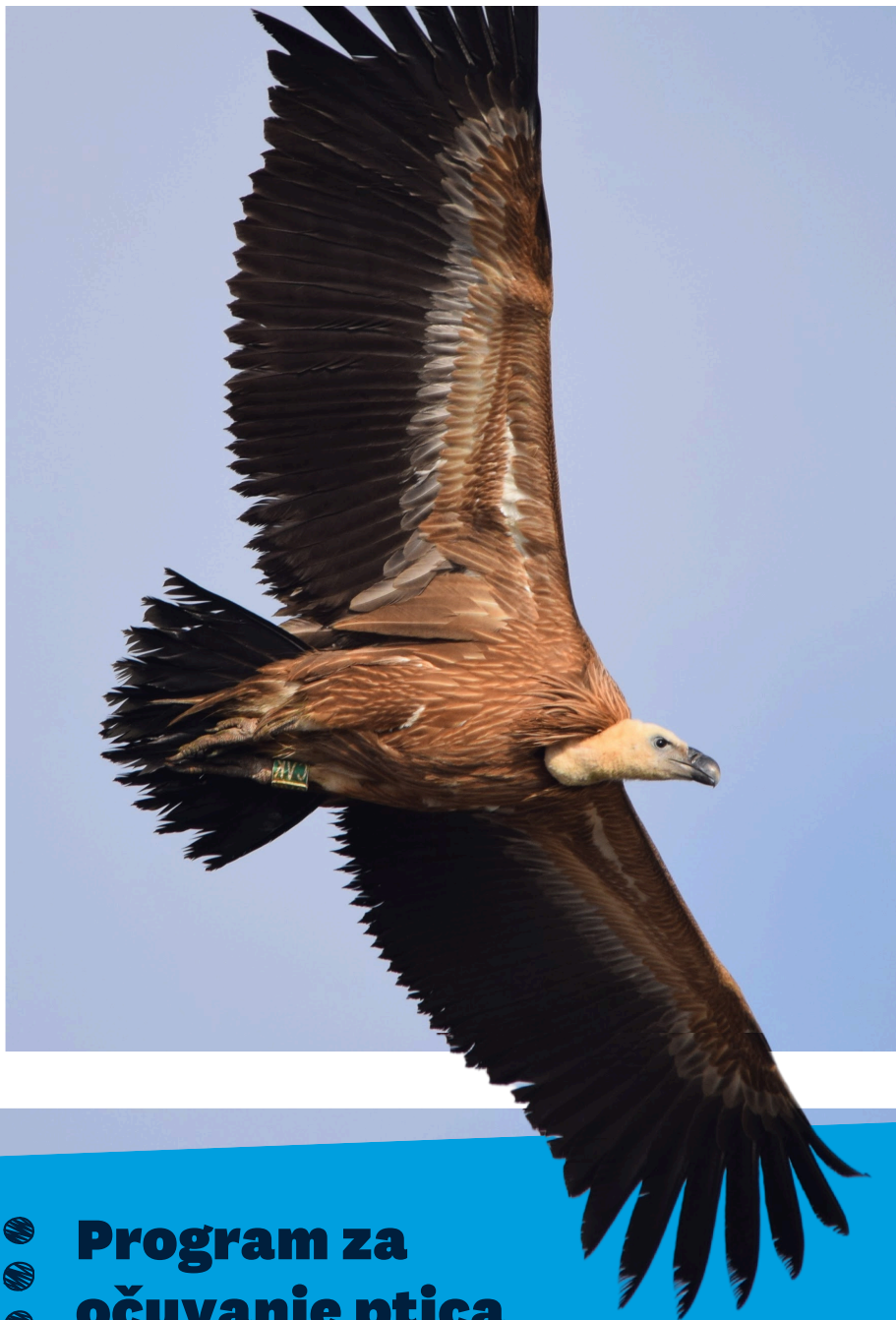
Program Public Outreach

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije osnovalo je Povjerenstvo za izradu Nacionalnog akcijskog plana suzbijanja nezakonitih radnji prema divljim životinjama za razdoblje 2025. – 2028. godina. S ponosom ističemo da je naš tim dio ovog značajnog povjerenstva. Plan je predviđeno izraditi u prvom kvartalu 2025. godine, a njegovo donošenje označit će ključni iskorak prema sustavnom i sveobuhvatnom suzbijanju zločina protiv prirode.

Program Safe Flyaway

Konačno, nakon mnogo godina truda u smjeru kontrole invazivnih vrsta, počeli su se vidjeti rezultati. Biom je sada jedan od izvođača aktivnosti kontrole invazivnih vrsta, a trenutno se fokusiramo na upravljanje populacijom malog indijskog mungosa na otočićima u Nacionalnom parku Mljet. Što se tiče sredozemne medvjedice, postali smo prepoznatljiv akter u Hrvatskoj – građani nam dojavljaju opažanja, a mediji nas redovito kontaktiraju za izjave.

Program za očuvanje sisavaca

● Program za ● očuvanje ptica

Iza Programa za očuvanje ptica je još jedna uspješna i dinamična godina ispunjena terenskim istraživanjima, edukacijama i suradnjama. Posebno smo ponosni na doprinos naših volontera, čiji je angažman bio neizostavan dio svih aktivnosti – od praćenja gnijezdećih populacija do sudjelovanja u spašavanju ptica. Ova godina još jednom je potvrdila da je zajednički trud ključan za dugoročno očuvanje prirode, stoga nastavljamo težiti tomu i sljedeće godine.

LIFE SUPport

Druga godina projekta LIFE SUPport donijela je brojne novosti. Najvažnija vijest je porast populacije bjeloglavog supa (*Gyps fulvus*) i širenje gnijezdeće populacije na nova područja. To je najbolji pokazatelj kako provedba različitih mjera očuvanja, često u suradnji s predstavnicima drugih sektora, daje konkretne rezultate. Drago nam je što svojim sudjelovanjem možemo biti dio ove priče o očuvanju prirode u Hrvatskoj. Tijekom 2024. godine, s partnerskim smo organizacijama nastavili provoditi započete aktivnosti, ali smo pokrenuli i nove projektne inicijative.

Posebno smo ponosni na predani rad volontera, kojima smo iznimno zahvalni što su postali dio našeg projektnog tima. Njihov doprinos u provedbi monitoringa elektrokucije na Cresu, Krku i Učki, pregledavanju snimaka s gnijezda mladog bjeloglavog supa Grifa – koji je ime dobio kroz javnu kampanju – te edukaciji korisnika plovila na području gniježdenja supova neprocjenjiv je.

Uz to je njihovo sudjelovanje u akcijama spašavanja mladih supova, koji bi završili u moru značajno doprinisilo postavljenim ciljevima projekta LIFE SUPport. Vjerujemo da ste njihove akcije ispratili u brojnim medijima tijekom prošlog ljeta kada je djelovala SUP patrola, volonterska inicijativa u kojoj su sudionici dio svog ljetnog odmora proveli na moru oko kvarnerskih otoka. Uz stalnu koordinaciju od strane djelatnika Centra za posjetitelje i oporavišta za bjeloglave supove Beli, patrola je nadzirala kolonije supova, educirala nautičare o važnosti neuznemiravanja ptica te sudjelovala u akcijama spašavanja. SUP patrola nastavit će svoje djelovanje i u sljedećoj godini.

Također, kroz LIFE SUPport proveli smo monitoring elektroekucije, analizirali kretanja supova označenih GPS odašiljačima te identificirali zone na projektnom području u kojima je nužno zaštititi elektroenergetsku infrastrukturu, odnosno stupove dalekovoda, kako bi se umanjio rizik stradavanja ptica. Osim toga, kako bismo smanjili negativan utjecaj trovanja olovom, ove smo godine promovirali bezolovno streljivo među kvarnerskim lovcima. S nestrpljenjem očekujemo rezultate ispitivanja njihovog zadovoljstva prelaskom na bezolovnu alternativu, čije korištenje ne ugrožava bioraznolikost.

Nastavili smo aktivnosti usmjerene na očuvanje ovčarstva na kvarnerskim otocima te naručili studiju koja je pokazala alarmantno stanje. Kontinuirani pad broja ovaca predstavlja ozbiljnu prijetnju opstanku bjeloglavih supova, budući su uginule ovce njihov najvažniji prirodni izvor hrane. Najveći izazovi u ovčarstvu su zaštita ovaca od alohtone divljači (divlje svinje i čagljevi) te potreba za obnovom zaraslih pašnjaka. U nastavku projekta planiramo intenzivnije raditi na ovim izazovima te na poboljšanju praksi odlaganja strвина domaćih životinja, a u kontekstu njihove važnosti za prehranu supova.

Osim toga, sudjelovali smo na međunarodnoj radionici u Opatiji, gdje smo se educirali o EU direktivama i njihovoj implementaciji u zakonodavstvo Hrvatske i drugih zemalja. Ovo znanje bit će nam ključno za unapređenje politika koje se odnose na prehranu strvinara i održivo upravljanje ekosustavima.

Prva godina LIFE TETIDE projekta

Prva godina provedbe LIFE TETIDE projekta označila je uspješan nastavak rada na očuvanju morskih ptica, započetog kroz prethodni projekt LIFE Artina, koji se približava svom završetku. Projektne aktivnosti usmjerene su na očuvanje dviju ugroženih vrsta morskih ptica – gregule (*Puffinus yelkouan*) i kaukala (*Calonectris diomedea*) – koje se gnijezde na otocima Posebnog zaštićenog područja (POP-SPA) Lastovsko otočje te su ključni pokazatelji zdravog okoliša. Tijekom godine proveli smo praćenje uspješnosti gniježdenja i primijenili biosigurnosne mjere, uključujući kontrolu i uklanjanje štakora, koji su se na ove otoke naselili zahvaljujući ljudima, putem plovila. Time smo značajno poboljšali uvjete za gniježdenje na kolonijama ovih morskih ptica. Rezultati su obećavajući – otoci bez prisutnosti štakora pokazuju veći uspjeh gniježdenja, što naglašava važnost nastavka ovih aktivnosti.

Zaključujemo prvu godinu projekta s već započetim pripremanjima za drugu godinu, u kojoj će fokus biti na potpunoj eradikaciji štakora s ključnih otoka te nastavku kontrole njihovih populacija na ostalima, osiguravajući na taj način dugoročnu zaštitu. Uklanjanjem ovih prijetnji, povećanjem uspješnosti gniježdenja morskih ptica te edukacijom ribara i lokalnog stanovništva o važnosti biosigurnosnih mjera, činimo značajne korake u očuvanju budućnosti morskih ptica i zdravlja njihovih ekosustava.

Ključnu ulogu u provedbi projektnih aktivnosti ima suradnja s našim partnerom, Javnom ustanovom 'More i Krš', čija je podrška bila od neprocjenjive vrijednosti u terenskom radu i osiguravanju uspješnosti projekta. Također, nastavljamo dugogodišnju suradnju s djelatnicima Javne ustanove Park prirode 'Lastovsko otočje', koji podržavaju projektne aktivnosti i pridonose povećanju znanja o ovim ugroženim vrstama, njihovim staništima i prijetnjama s kojima se suočavaju.

Naši zajednički napori već pokazuju pozitivne rezultate i približavaju nas zajedničkom cilju: očuvanju ovih vrsta i njihovih staništa.

U suradnji s bugarskim BirdLife partnerom BSPB, Javnom ustanovom Park prirode Kopački rit i još 13 partnera iz jugoistočne Europe i Kavkaza, prijavili smo projekt LIFE Diving Ducks. Cilj projekta je zaštita patke njorke (*Aythya nyroca*), glavate patke (*Aythya ferina*) i čakore (*Oxyura leucocephala*) duž njihove migracijske rute. Kroz projekt se između ostalog planira i restauracija više od 2.000 hektara vlažnih staništa u Kopačkom ritu, što bi značajno pridonijelo ne samo patki njorki i glavatoj patki koje ga naseljavaju, već i mnogim drugim vrstama ovisnima o močvarnim ekosustavima.

Aktivnosti izvan LIFE projekata

Ove godine započeli smo s praćenjem gnijezdeće populacije surog orla (*Aquila chrysaetos*) uz pomoć mreže volontera. Budući da je riječ o ugroženoj vrsti, u ovaj smo monitoring uključili volontere s kojima smo kroz godine izgradili povjerenje i uspješnu suradnju. Nažalost, preliminarni rezultati monitoringa ukazuju na zabrinjavajuće stanje – od 32 posjećena teritorija, samo 15 ih je bilo aktivno, a gnijezđenje je potvrđeno na svega njih šest. Ovi rezultati jasno pokazuju hitnu potrebu za provedbom mjera očuvanja kako bi se ova karizmatična vrsta očuvala u Hrvatskoj

Sichtopher Chrisko, iNaturalist.com

Također smo započeli provedbu usluge monitoringa ciljnih vrsta ptica na području Parka prirode Telašćica. Kroz ovu aktivnost procijenit ćemo stanje populacija nekoliko ključnih vrsta: vranca (*Gulosus aristotelis*), ušare (*Bubo bubo*), sivog sokola (*Falco peregrinus*), malog sokola (*Falco columbarius*) i eje strnjarice (*Circus cyaneus*). Ovaj monitoring omogućit će bolji uvid u stanje ptičjih populacija u Parku i pružiti temelj za daljnje aktivnosti u njihovoj zaštiti.

TOP 3 trenutka u godini

Pojačanje tima – Ana i Matija pridružili su se kao nova podrška terenskom radu i analizi podataka. Njihova pozitivna energija i nove ideje dodatno osnažuju naš rad na očuvanju prirode

Zahvaljujući godinama truda, populacija bjeloglavih supova u Hrvatskoj raste i ponovno naseljava kopno. Suprotno tome, suri orao ostao je u sjeni i suočava se s niskim uspjehom gnijezđenja, što su potvrdili i ovogodišnji podaci monitoringa

Uspješno smo ugostili BirdLifeovu Radnu skupinu za prirodu i klimu u Lovranu, a prije toga organizirali smo okrugli stol o energetskej tranziciji u Zagrebu. Razmjena znanja i suradnja s drugim sektorima ključni su za buduće korake u očuvanju okoliša!

Očuvanje i interesi prirode sve su više pod prijetnjom zbog promjena političkih prioriteta širom svijeta, stoga sam zahvalan donatorima i fondovima koji nam omogućuju da nastavimo raditi na ovoj temi koja, smatram, ima ključnu važnost za dobrobit i zdravlje naše planete, a time i svih nas.

Dries Engelen, voditelj programa

● Program za ● staništa i botaniku

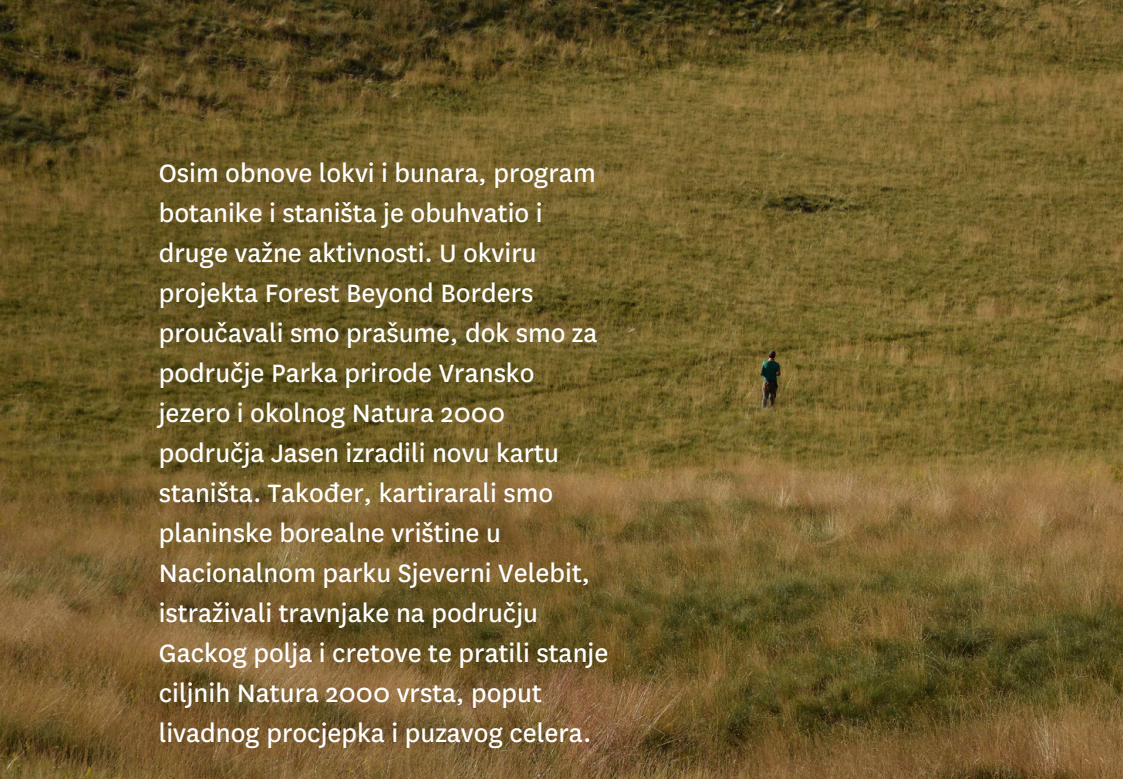
Protekla godina programa za staništa i botaniku bila je uglavnom usmjerena na provedbu projekta Still Water Revival, koji je ušao u svoju završnu fazu. U okviru projekta intenzivno su se provodile aktivnosti usmjerene na obnovu slatkovodnih ekosustava, očuvanje bioraznolikosti i jačanje svijesti o važnosti očuvanja prirodnih staništa. U sklopu projekta obnovljene su lokve i bunari na područjima Učke, Sjevernog Velebita, Biokova i Dinare. Jedan od ključnih izazova – nabava gline potrebne za uspješnu obnovu lokvi – privremeno je i uspješno riješen, što nas je posebno veselilo.

Uspješno smo razvili i pokrenuli program "Čuvari lokvi" koji je iznjedrio suradnju s desetak osnovnih škola koje će ubuduće posjećivati lokve i bunare te provoditi manje projekte važne za njihovo održavanje, očuvanje bioraznolikosti i kulturne baštine. Kao poticaj za buduće aktivnosti, osmišljena je brošura koja će djeci i njihovim učiteljima pomoći u daljnjem upoznavanju živog svijeta lokvi. Uz to, za terenske obilaske lokvi na raspolaganju će im biti i djelatnici Parkova prirode Biokovo i Učka, Nacionalnog parka Sjeverni Velebit te Udruge Biom.

Tijekom jeseni započeli smo s organizacijom završne konferencije, koja je planirana za proljeće 2025., a detaljnije informacije o ovom događanju bit će dostupne u sljedećem izvještaju.

Osım obnove lokvi i bunara, program botanike i staništa je obuhvatio i druge važne aktivnosti. U okviru projekta Forest Beyond Borders proučavali smo prašume, dok smo za područje Parka prirode Vransko jezero i okolnog Natura 2000 područja Jasen izradili novu kartu staništa. Također, kartirali smo planinske borealne vrištine u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit, istraživali travnjake na području Gackog polja i cretove te pratili stanje ciljnih Natura 2000 vrsta, poput livadnog procjepka i puzavog celera.

Godinu za nama obilježio je intenzivan rad na pripremi novih projekata. Za natječaj Interreg Danube pripremili smo projekt čiji su fokus ekološki koridori u regiji. Također, prijavili smo projekt usmjeren na pokretanje društveno-ekoloških transformacija u gospodarenju vodama i zaštiti prirode u krškim krajolicima, koji je krajem godine i prihvaćen, a s prvim aktivnostima započet će sredinom 2025. u rezervatima biosfere u Njemačkoj, Španjolskoj i Hrvatskoj.

 Stupanjem na snagu Zakona o obnovi prirode na Europskoj razini u kolovozu ove godine, napravljen je velik korak naprijed za obnovu dijelova prirode koji se trenutno u lošem stanju prvenstveno zbog negativnih utjecaja ljudskih djelatnosti. Očekujemo da će na krilima ovog propisa kao i ostalih ciljeva vezanih uz očuvanje bioraznolikosti i borbe s klimatskim promjenama sljedeće desetljeće biti u znaku obnove prirode u cijeloj Europskoj uniji pa tako i u Hrvatskoj.

Tomislav Hudina, voditelj programa

Ljetne "praznike" iskoristili smo za pripremu i prijavu projekta Mosaic of LIFE, koji je primjer svojevrsnog širenja prethodno završenog projekta Dinara back to LIFE, a rezultate natječaja strpljivo iščekujemo. Ni jesen nismo štedili, već smo marljivo radili na prijavi projekta za očuvanje vlažnih staništa na području Livanjskog polja, Dinare i Cetine, no krajem godine stigla je informacija da projekt ipak nije dobio financiranje. Istovremeno, izradili smo projekt za obnovu vlažnih travnjaka na području Parka prirode Vransko jezero i Ravnih kotara koji je u užem izboru za financiranje, a pozitivnom ishodu nadamo se u narednim mjesecima.

TOP 3 trenutka u godini

Riješili smo izazov nabave gline za obnovu lokava, čime smo omogućili završetak procesa obnove u sklopu Still Water Revival projekta

Pripremili smo pet projektnih prijedloga, od kojih su neki već dobili zeleno svjetlo za financiranje, čime smo osigurali kontinuitet u radu

Zalagali smo se za promjene u Zakonu o šumama koje će olakšati provedbu restauracije travnjaka, a veseli nas donošenje Zakona o obnovi prirode na Europskoj razini, koji će biti ključan za ulaganja u obnovu prirode u narednom desetljeću

Iza botaničkog tima je vrlo dinamična godina ispunjena izazovima, uspjesima i pripremom novih prilika. Nadamo se da će projekti u 2025. godini donijeti pozitivne promjene za bioraznolikost, prilagodbu klimatskim promjenama i život stanovnika projektnih područja.

Program za očuvanje sisavaca

Program za očuvanje sisavaca u 2024. godini ostvario je značajan napredak, završivši najveći projekt na kojem je do sada radio – LIFE Lynx. Iako smo u ovom projektu bili, kako često kažemo, samo mali partner, LIFE Lynx nas je uveo u LIFE Program i otvorio cijelu mrežu suradnika u Hrvatskoj, ali i u okolnim državama. Uz to, projekt je omogućio da budućnost risa na Dinaridima bude osigurana, barem u smislu genetske raznolikosti, što nas stavlja u poziciju da nastavimo s drugim aktivnostima usmjerenim na očuvanje velikih predatora, ključnih dijelova prirodnih ekosustava.

Jedan od značajnih izazova u godini s kojima smo se suočili bila je i smanjena pravna zaštita vuka na razini Europske unije, što je, iako loša vijest, bilo očekivano. S obzirom na to da se s problemom konflikta ljudi i vuka susrećemo kroz više projekata, smatrali smo nužnim uputiti dopis Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije, u kojem iznosimo naše viđenje situacije i prijedloge za daljnje postupanje.

Tijekom godine nastavili smo s kartiranjem potencijalnih staništa sredozemne medvjedice, ovaj put na Sjevernom Jadranu, uključujući i Velebitski kanal. U ovom su procesu sudjelovali i naši međunarodni volonteri, koji su imali priliku upoznati metodologiju istraživanja i aktivno sudjelovati u terenskim radovima.

Na samom kraju 2024. godine, zajedno s Javnom ustanovom Nacionalni park Mljet, započeli smo s kontrolom malog indijskog mungosa na području NP Mljet. Projekt se trenutno provodi na tri otočića: Kobrava, Tajnik i Moračnik, na kojima se gnijezde morske ptice. Zbog predacije mungosa, uspješnost njihovog gniježđenja postala je izuzetno niska. Ova aktivnost je ključna za zaštitu ugroženih morskih ptica koje se gnijezde na ovom području.

TOP 3 trenutka u godini

Nakon dugotrajnih priprema, započeli smo s aktivnostima kontrole populacije malog indijskog mungosa na području Nacionalnog parka Mljet.

Iako je projekt LIFE Lynx službeno završen, komunikacija i suradnja sa sudionicima nastavlja se i dalje, čime osiguravamo održivost rezultata.

Tijekom istraživanja potencijalnih staništa sredozemne medvjedice, uspješno je kartiran veliki dio Sjevernog Jadrana.

Republika Hrvatska konačno je započela s provođenjem aktivnih mjera kontrole invazivnih vrsta. Uklanjanje malog indijskog mungosa s nekoliko otočića ključnih za gniježđenje morskih ptica u Nacionalnom parku Mljet samo je dio aktivnosti koje se napokon provode u Hrvatskoj. Ponosni smo što možemo biti dio ove važne priče!

Ivan Budinski, voditelj programa

Olovo odlazi u prošlost

Olovo

Program Safe Flyways

Kroz program Safe Flyways doprinosimo pozitivnim promjenama u suzbijanju nezakonitih radnji protiv prirode. U 2024. godini kroz javne kampanje, suradnju s javnim institucijama, dijalog s ključnim dionicima i volonterske programe napravili smo važne korake prema smanjenju opsega nezakonitog ubijanja ptica – krivolova i trovanja divljih životinja te trovanja olovom iz lovačkog streljiva.

Dvije snažne kampanje

Na području Kvarnera, Like i Dalmacije pokrenuli smo javnu kampanju posvećenu problematici trovanja divljih životinja. Kampanja „Tragovi otrova“ privukla je pažnju javnosti kroz kreativni koncept inspiriran najavama horor-filmova. Kampanju smo provodili putem billboarda i plakata na frekventnim lokacijama, radio spotovima i digitalnom kampanjom na društvenim mrežama. Također, emitiranje videospota na IskonTV kanalu dodatno je pojačao doseg poruke.

Prijavite trovanje životinja pozivom na 112

BIOM BALKAN DETOX LIFE

Projekt BalkanDetox LIFE financiran je sredstvima Programa LIFE Evropske unije, uređen za odgojne i edukativne svrhe. Iznos za odgojne i edukativne svrhe iznosi 1.000.000,00 eura.

Pred kraj godine, na delti Neretve pokrenuli smo kampanju „Liska na akciji“ kako bismo skrenuli pažnju ljubiteljima divljači na opasnost od trovanja olovom koja prijete pri konzumaciji mesa ulovljenog olovnom streljivom. Provokativnom porukom da je meso liske na akciji, putem plakata, letaka, billboarda i radio spotova osmišljenih u stilu blagdanskog oglasa, željeli smo poručiti da prava cijena takvog mesa ostaje skrivena – jer se može platiti vlastitim zdravljem.

Jačanje nacionalnih kapaciteta

Još uvijek traje projekt BalkanDetox LIFE koji se bavi jačanjem nacionalnih kapaciteta u suzbijanju zločina protiv prirode s fokusom na trovanje divljih životinja. U sklopu aktivnosti, organizirali smo četiri radionice o najboljim praksama u upravljanju slučajevima trovanja divljih životinja.

Predavanja su održali stručnjaci koji su završili Akademiju za suzbijanje zločina protiv prirode (Wildlife Crime Academy) u Andaluziji (Španjolska). Među njima su bili čuvar prirode, lovkinja, inspektor zaštite prirode, veterinarski forenzičar, službenica kriminalističke policije i zastupnica županijskog državnog odvjetnika. Radionice su održane u Sinju, Varaždinu, Osijeku i Krku.

Uz to, u suradnji s Pravosudnom akademijom organizirali smo tri specijalizirane radionice u Zagrebu, Splitu i Rijeci za suce i javne odvjetnike, posvećene uspješnom progonu kaznenih djela trovanja divljih životinja. Sudionici su se upoznali s problematikom trovanja kao zločinom protiv prirode te njegovim utjecajem na populacije strvinara. Profesor veterinarske medicine predstavio je ključna iskustva i upozorio na bitne aspekte u procesuiranju takvih slučajeva iz perspektive sudskog vještaka. Sudac je izložio međunarodni i domaći zakonodavni okvir, dok je javna odvjetnica pripremila praktične vježbe temeljene na stvarnim slučajevima i postojećoj praksi.

Krajem listopada organizirali smo međusektorsku radionicu o provedbi zabrane korištenja olovne sačme u močvarnim područjima. Uspjeli smo okupiti vrhunske predavače – stručnjake iz područja zdravlja ekosustava, očuvanja ptica grabljivica, lovačke balistike i inspeksijskog nadzora. Predstavnici institucija izrazili su podršku potpunoj zabrani olovne sačme, koja bi bila učinkovitija za prirodu i lakša za provedbu.

TOP 3 trenutka u godini

Dvije važne kampanje podizanja svijesti:
“Tragovi otrova” i “Liska na akciji”

Razvoj suradnje s Pravosudnom akademijom kroz koju smo organizirali radionice “Uspješan progon kaznenih djela trovanja divljih životinja” za suce i javne odvjetnike.

Posebno smo ponosni na razvoj novih volonterskih programa za praćenje i suzbijanje nezakonitih radnji protiv vrsta ptica poput pjevice, pčelarica i prepelica

Osim radionice, organizirali smo i studijsko putovanje u Madrid kako bi se inspirirali španjolskim modelom rješavanja ekoloških problema. Naime, španjolska se ističe organiziranim sustavom zaštite prirode, čiji je ključni dio SEPRONA – specijalizirana policijska služba s vojnom obukom, zadužena za istrage i borbu protiv krivolova te zločina protiv okoliša. Osim toga, svaka od 17 španjolskih pokrajina ima svoju čuvarsku službu. Primjerice, u Madridu tu ulogu ima Agentes Forestales CM, rendžerska služba odgovorna za brzi odgovor na okolišne incidente – od krivolova i onečišćenja do skupljanja ozlijeđenih životinja i osiguranja mjesta zločina. Također, takav sustav dodatno podržava i centar za hitne slučajeve 112, koji sustavno prikuplja informacije o svim vrstama izvanrednih situacija, uključujući zločine protiv divljih životinja, tretirane kao pitanje javne sigurnosti. Zahvaljujući iznimnoj koordinaciji između centra 112, rendžerske službe sa 6.000 rendžera i 1.800 agenata SEPRONA-e, na incidente se reagira brzo, a mnogi slučajevi završavaju sudskim presudama. Nadamo se da će i hrvatski model upravljanja prirodom pratiti najbolje svjetske prakse i osigurati učinkovit sustav zaštite okoliša.

Praćenje krivolova i elektrokcije

Nastavljamo s terenskim radom na praćenju i suzbijanju nezakonitog ubijanja i hvatanja ptica. Ove smo godine razvili tri volonterska programa s konkretnim rezultatima. Početkom godine naši su volonteri nedjeljom pratili prodaju ptica pjevica na zagrebačkoj tržnici Trešnjevka. Od svibnja do kolovoza nadzirali smo nezakonito uništavanje kolonija pčelarica, što je rezultiralo s pet prijava Državnom inspektoratu te spašavanjem jedne kolonije od zagrađivanja u kritičnom razdoblju gniježdenja. U rujnu i listopadu pratili smo krivolov prepelica uz korištenje vabilica, a na temelju našeg praćenja talijanski krivolovac je uhićen.

Osim toga, ponovo smo intervenirali zbog stradavanja ćelavih ibisa. U suradnji s Waldrappteam organizacijom, krajem listopada pratili smo kretanje 11 jedinki koje su ušle u Hrvatsku. Nažalost, nakon samo dva dana dvije su jedinke stradale od strujnog udara na srednjenaponskoj elektroenergetskoj mreži kod Senja. Slučaj smo prijavili HEP-u, koji će provesti mitigacijske mjere kako bi se spriječili daljnji slučajevi na tom području.

Krivolov na delti Neretve i dalje je prisutan, gotovo je svakodnevna i svakonoćna pojava. U neretvanskim rezervatima pucnjevi i vabilice čuju se od zalaska sunca pa tijekom cijele noći. Kad vremenske prilike dozvole, u rezervatu Ušće Neretve se svake noći ispali stotinjak hitaca, a vikendom i znatno više. Ove godine uveli smo novu tehnologiju – pasivno akustičko praćenje, koje nam omogućuje sustavno prikupljanje podataka o pucnjevima tijekom cijele krivolovne sezone. Ova metoda donijet će nam precizniji uvid u intenzitet i obrasce ilegalnog lova te pomoći u daljnjoj borbi protiv ove prakse.

Rad na teškim temama poput krivolova, trovanja i trovanja olovom je poput prvog ptičjeg leta. U početku se mučimo dok ne naučimo kako postići pravi zamah, no kada ga jednom savladamo, letimo ka visinama. S dobrim i ambicioznim projektima uspijevamo napraviti velike i značajne korake. Zahvaljujem se svakom volonteru, pratitelju i suradniku koji svojom dobrom voljom, ambicijom i građanskom hrabrošću doprinosi očuvanju prirode.

Boleslaw Slocinski
voditelj programa

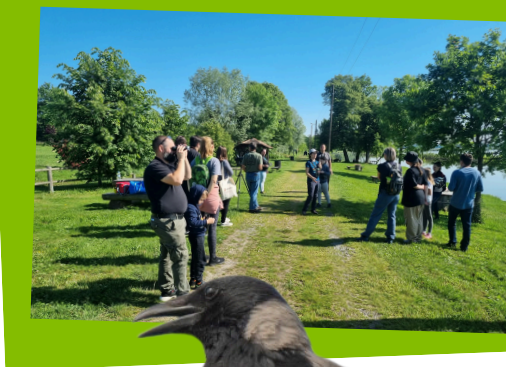
Program Public Outreach

Uspješnog očuvanja prirode nema bez neumornog doprinosa čitave zajednice, a iza nas je još jedna godina druženja, educiranja i zajedničkih akcija!

Tijekom 2024. godine proširili smo redovne edukativne aktivnosti i uveli neke nove. Osim promatranja ptica u Zagrebu i Sinju, ove godine organizirali smo ih i u Daruvaru, Garešnici te Križevcima. Upravo su Križevci bili domaćini ovogodišnjeg Ornitodruženja – neformalnog okupljanja ljubitelja ptica, gdje smo razmijenili novosti iz ornitološkog svijeta. Posebnu pažnju posvetili smo edukaciji djece i mladih. Učenici koji žive uz krške lokve imali su priliku postati čuvari ovih važnih staništa kroz naš novi edukativni program. Na otoku Krku upoznavali smo učenike s fascinantnim svijetom bjeloglavih supova i prijetnjama koje ih ugrožavaju, dok smo edukativnim aktivnostima ponovno obogatili Gljevstock festival.

U Zagrebu smo osnažili lokalne edukatore za provedbu radionica o pticama, a na Neretvi smo održali tradicionalni trening prepoznavanja ptica za zaljubljenike u prirodu.

Doprinos suživotu građana i urbane bioraznolikosti dali smo izradom Smjernica za očuvanje čiopa i Smjernica za strateški pristup suživotu s vranama. Također, održali smo predavanja o čiopama u Dubrovniku te o vranama u Zagrebu i Čakovcu.

Volontersku godinu tradicionalno smo započeli zimskim monitoringom ptica vodarica, a nastavili praćenjem ušara, kojima smo ove godine po prvi puta pratili i uspješnost gniježdenja. U Zagrebu smo proveli prebrojavanje gačica, dok je naša grupa mladih Primar uspostavila praćenje kolizija ptica sa staklenim površinama.

Vrijedni volonteri pratili su i druge prijetnje pticama – ilegalnu prodaju pjevica, krivolov prepelica te ugrožavanje kolonija pčelarica. Ponovno smo uspostavili praćenje populacije surih orlova i održali tradicionalni Ornitološki kamp na Učki.

Očuvanju bjeloglavih supova volonteri su doprinijeli monitoringom elektrokcije, analizom snimki kolonija te edukacijom turista o primjerenom ponašanju u njihovoj blizini. Na otocima Lastovskog i Viškog arhipelaga sudjelovali su u istraživanjima populacija štakora, pregledavanju gnijezda, postavljanju fotozamki i analizi audio snimki kaukala i gregula.

I ove godine imali smo priliku ugostiti ESS volontere iz različitih dijelova svijeta – Linde iz Nizozemske, Paulu iz Španjolske, Mélanie iz Francuske i Zülfiya iz Azerbajdžana. Tijekom deset mjeseci provedenih s nama, svojim entuzijazmom i znanjem doprinijeli su raznim aspektima našeg rada – od terenskih aktivnosti i kreativnih ideja u timu za komunikaciju s javnošću do sudjelovanja u zaštiti kvarnerske populacije bjeloglavih supova, posebno tijekom ljeta provedenog u oporavištu na otoku Cresu.

Druženje s članovima u 2024. godini započeli smo "Kavicom s Biomom", kako bismo odmah uhvatili priliku da se malo vidimo uživo! Ubrzo smo se bacili i na učenje kroz "Čakulu sa stručnjacima", tijekom koje smo razgovarali o postizanju dobrosusjedskih odnosa s vranama.

Božidar Grgošić

Jedan poseban sunčani svibanjski vikend, u društvu velikog broja naših članova, proveli smo promatrajući ptice i otkrivajući ljepotu lokalne bioraznolikosti na ribnjacima Sišćanima i Blatnici. Osvježenje u 2024. bili su sastanci novoosnovane Fotografije, gdje su članovi koji dijele strast prema fotografiji razmjenjivali ideje i učili vrijedne tehnike za snimanje ptica i prirode, međusobno dijeleći iskustva i demonstrirajući svoj dosadašnji rad. Velikim slavljem zajedno s članovima i ostalim Biomovim prijateljima obilježili smo osamnaesti rođendan Udruge, a našu metaforičku „punoljetnost“ i „stjecanje prava glasa“, iskoristili smo kao priliku za poticanje glasanja na izborima za Europski parlament 2024.

TOP 3 trenutka u godini

Biomova grupa mladih volontera, Primar, značajno je povećala broj članova i kroz niz aktivnosti aktivno doprinosila očuvanju ptica i prirode.

Građani su ove godine imali priliku sudjelovati u organiziranim promatranjima ptica na tri nova lokaliteta – Daruvaru, Križevcima i Garešnici.

Izradili smo Smjernice za strateški pristup suživotu s vranama te Smjernice za očuvanje čiopa, pružajući konkretne preporuke za zaštitu ovih važnih vrsta u urbanim sredinama.

Još jedna važna novost bila je uspostava CiviCRM baze podataka, koja će omogućiti kvalitetniju i jednostavniju administraciju našeg rada s članovima. Godinu smo zaključili Skupštinom, na kojoj smo zajedno postavili temelje za nove uspjehe i nastavak rada za prirodu i društvo.

Naša nam je zajednica i ove godine, osim svog vremena, znanja i entuzijazma, pružila i velikodušnu podršku donacijama – na čemu smo iznimno zahvalni. Početkom ljeta prikupljali smo sredstva kako bismo osigurali bezbrižno ljeto za bjeloglave supove, dok su tijekom zimskih mjeseci naši donatori mogli uživati u Biomovom digitalnom adventskom kalendaru.

U srcu napora da se očuva priroda nalazi se naša neumorna zajednica. Toliki su ljubitelji prirode i ove godine pronašli način da doprinesu - bilo svojim vremenom, znanjem, znatiželjom ili donacijom. Zajedno smo radili na očuvanju staništa, negovali i upoznavali biološku raznolikost kao i nadahnuli brojne druge da pokrenu pozitivne promjene. Ova velikodušnost i predanost nama služi kao neiscrpan izvor inspiracije i motivacije. Veselimo se još jednoj godini s vama i svemu dobrom što će ona donijeti za prirodu!

Iva Šošarić, voditeljica programa

Kako smo komunicirali u 2024. godini?

683 spominjanja u medijima

23 nastupa na TV i radiju

najpraćenija medijska tema:
Bjeloglavi supovi

72.829 korisnika
web stranice www.biom.hr

122 članka
na web stranici www.biom.hr

Najčitaniji članci

Kako spriječiti stravu i užas
trovanja životinja

Rušenje gnijezda lastavica i piljaka je
protuzakonito rješenje

Karta zločina: Pod okriljem sezone lova
odvija se ilegalno ubijanje prepelica

Dnevnik sive vrane: prehrana

12096
340

3042
239

1913
27

najpopularnija objava:
odrastanje bjeloglavog
supa Grifa!

Pticia godine 2024.
Gačac

Novi broj časopisa
"Pogled u divljinu"
izašao je u siječnju 2024.

Sudjelovanje Udruge Biom u mrežama i inicijativama

Legenda

 promatračko članstvo

 punopravni član

 sekretarijat

 kandidatska članica

 razmjena znanja i iskustva

 razmjena informacija

 zagovaranje na EU razini, razmjena znanja i iskustva

 zagovaranje na nacionalnoj razini, razmjena znanja i iskustva

BirdLife International

Najveće međunarodno partnerstvo nevladinih organizacija za očuvanje prirode, ptica, njihovih staništa i svjetske biološke raznolikosti

Zeleni forum

Neformalna mreža nevladinih okolišnih organizacija u Republici Hrvatskoj s ciljem utjecaja na kreiranje i provedbu politika zaštite okoliša i očuvanja prirode

International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Međunarodna udruga vladinih i nevladinih organizacija za očuvanje prirode koja djeluje na području očuvanja prirode i održivog iskorištavanja prirodnih bogatstava

Together for Med

Mreža nevladinih organizacija, međunarodnih organizacija, istraživačkih centara, privatnih tvrtki, mreža i zaklada predanih smanjenju pritiska na bioraznolikost Mediterana

Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske (CROSOL)

Nacionalna organizacija civilnog društva aktivna u području međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći

Mediterranean alliance of wetlands

Neformalna međunarodna organizacija kojoj je cilj povezivanje i potpora organizacijama koje se bave vlažnim područjima na Mediteranu

Nacionalna ruralna mreža

Mreža dionika u sektoru poljoprivrede koju vodi Ministarstvo poljoprivrede

Renewables Grid Initiative (RGI)

RGI je mreža nevladinih organizacija i operatera prijenosnog sustava električne energije iz cijele Europe koji rade na energetskej tranziciji

Mreža mladih Hrvatske

Mreža mladih Hrvatske je savez 77 udruga mladih i za mlade na teritoriju Republike Hrvatske

Financije i administracija

7

ČLANOVA
UPRAVNOG
ODBORA

28

ZAPOSLENIKA

199

VOLONTERA

196

ČLANOVA BIOMA

PRIHODI

57.883 €
USLUGE

3.035 €
ČLANARINE

1.468.610 €
DONACIJE

24.694 €
OSTALI IZVORI

1.554.492 €

RASHODI

685.165 €
RADNICI

459.241 €
MATERJALNI RASHODI

343.574 €
DONACIJE PARTNERIMA

56.585 €
AMORTIZACIJA I OSTALO

1.544.565 €

1566 TERENSKA DANA

18 PROJEKTA

21 USLUGA

Održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja sposobnosti budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe.

Gro Harlem Brundtland

● ● ● Popis zaposlenika i članova Upravnog odbora

Upravni odbor

Predsjednica: dr. sc. Silvija Kipson, dipl. ing. biol.

Dopredsjednik: izv. prof. dr. sc. Duje Lisičić, prof. biol. i kem.

izv. prof. dr. sc. Tvrtko Dražina, dipl. ing. biol.

Joško Gamberožić, dizajner viz. kom.

Katica Smojver, dipl.oecc.

Klara Horvat, mag. iur.

izv. prof. dr. sc. Toni Safner, dipl. ing. agr.

Ivana Selanec, mag. oecol. et prot. nat., izvršna direktorica,

(članica UO ex officio, bez prava glasa)

Zaposlenici zagrebačkog ureda (abecednim redom)

Bijelić Marija, Bogdanić Sanja, Dender Dubravko, *Dorogi Tea*, Engelen Andreas Jacobus Angela, Hudina Tomislav, Ivanko Martina, Kapelj Sven, Klarin Ana, Lukić Jelena, Martinko Ivanov Marija, Mihalić Iva, *Nola Đina*, Počanić Vovk Paula, Ribić Ivana, Slocinski Boleslaw Jan, *Spevec Dominik*, Starčević Tanja, Šarić Kapelj Ivana, Škunca Luka, Šikić Goran, Šoštarić Iva, *Vodopija Matija*

Zaposlenici sinjskog ureda (abecednim redom)

Budinski Ivan, Budimir Zdravko, *Gaurina Siniša*, Glavinić Melani, Kodžoman Ante, *Modrić Saša*, Selanec Ivana, Sotinac Tomislav

* novi zaposlenici u 2024. godini

* zaposlenici koji su u 2024. karijeru odlučili nastaviti drugdje

Popis financijera, sufinancijera i donatora u 2024. godini

EURONATUR

THE SIGRID RAUSING TRUST

MONACHUS

Udruga BIOM je korisnik institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

Vjera u naše projekte i financijska podrška koju ste pružili omogućila nam je raditi ono što volimo na dobrobit nas ljudi i prirode. Ohrabreni i vođeni time što ste nas prepoznali te nam dali vjetar u leđa za sigurniji let u ovoj godini, želimo izraziti svoju zahvalnost na povjerenju i doprinosu.

Voliš prirodu i sviđa ti se ovo što radimo?

Učlani se

Možeš birati članstvo (redovita članarina, umanjena, studentska ili obiteljska), a po učlanjenju dobivaš članski paket koji se, osim članske iskaznice, sastoji od novog broja časopisa Pogled u divljinu, ostvarenja 15% popusta na kupnju u našem webshopu i ovogodišnji bedž za članove. Možeš birati hoćeš li iskaznicu i časopis uzeti u digitalnom ili tiskanom izdanju.

> [UČLANI SE](#)

Volontiraj

Možete darovati slobodno vrijeme za doprinos prirodi na razne načine. Možete se uključiti u neke od akcija građanske znanosti koje organiziramo kako bismo prikupili podatke o pticama ili samo bilježiti svoja opažanja u prirodi putem aplikacije Naturalist. Pridružite nam se na nekoj od akcija ili volonterskih kampova tijekom kojih ćete uz aktivan doprinos zaštititi lokalnih staništa steći brojna znanja o živom svijetu koji ih nastanjuje.

> [VOLONTIRAJ](#)

Prepoznaješ se u programima koje smo predstavili i misliš da postoji način kako da pridoneseš? Odlično!

Doniraj i daruj prirodi

Svojom donacijom pomažeš nam štititi ptice i druge vrste te njihova staništa, omogućuješ provedbu redovnih i novih aktivnosti za očuvanje prirode te neovisno, snažno i glasno djelovanje u korist javnog interesa. Što veću zajednicu ljubitelja prirode okupimo, bit ćemo snažniji i glasniji u očuvanju prirode! Doniraj i podrži nas u zaštiti ptica i prirode jer svi smo mi dio prirode!

> [DONIRAJ](#)

Uči s Biomom

Znanje je najvrjednije kada se dijeli, stoga je edukacija jedno od najvažnijih područja našeg rada! Želimo s vama podijeliti naše iskustvo, stručno znanje, ljubav prema prirodi i strast za njenim očuvanjem. Pridružite nam se na jednoj od brojnih edukativnih aktivnosti koje organiziramo kako bismo vam predstavili prirodu iz nove perspektive!

> [EDUCIRAJ SE](#)

Ptica godine 2023.

Gačac

at. *Corvus frugilegus*

Erik Kartis

BiOM
UDRUGA / ASSOCIATION

SJEDIŠTE UDRUGE
Čazmanska 2, 10 000 Zagreb
01/5515324
info@biom.hr

PODRUČNI URED SINJ
Matića ulica 12, 21 230 Sinj
021/274946
info@biom.hr

IBAN HR4724020061101060150 (ERSTE)
IBAN: HR9123400091110249630 (PBZ)
OIB: 02969783432

www.biom.hr

facebook.com/biom.hr

instagram.com/udruga.biom

Financijski
podržava

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva